

Västra Götalandsregionen

naturbrukskansliet@vgregion.se

Rektorn vid Naturbruksgymnasiet Svenljunga

sakari.lempessalmi@vgregion.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Naturbruksgymnasiet Svenljunga
belägen i Svenljunga kommun

Tillsyn i Naturbruksgymnasiet Svenljunga

Skolinspektionen genomför tillsyn av naturbruksgymnasierna inom Västra Götalandsregionen under hösten 2013. Naturbruksgymnasiet Svenljunga besöktes av Skolinspektionen den 19 november 2013 och den 20 november 2013.

Fakta om skolan

Naturbruksgymnasiet Svenljunga ligger i Svenljunga kommun och är en av sju naturbruksskolor som drivs av Västra Götalandsregionen. Skolenheten har omkring 110 elever. Verksamhet bedrivs inom naturbruksprogrammet med inriktningarna djur och skog liksom på introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val inriktat mot naturbruksprogrammet och yrkesintroduktion. Till skolan finns också elevhem knutna där en majoritet av eleverna bor under skolveckorna. Skolan leds av en rektor som är chef över lärarna och ansvarig för elever och det pedagogiska utvecklingsarbetet. Utöver rektorn finns också en administrativ chef som ledningsresurs och som ansvarar för löpande administrativa frågor i skolan.

Kunskapsresultat

Av Skolverkets nationella uppföljningsstatistik framgår att eleverna som avslutade sin utbildning på Svenljunga naturbruksgymnasium våren 2012 i genomsnitt hade 13,2 i betygspoäng, vilket ligger precis i linje med snittet för naturbruksprogrammet i riket. Skolans resultat har varit nästan oförändrat den senaste femårsperioden, med mycket små skillnader mellan de olika åren. Däremot föreligger år 2012 en betydande skillnad i resultat mellan de kvinnliga och de manliga eleverna. Kvinnorna hade i genomsnitt 14,8 poäng medan männen hade 12,4 poäng.

Av eleverna som avslutade utbildningen våren 2012 var det 80 procent som fick grundläggande behörighet till universitet och högskola. Motsvarande siffra i riket som helhet var 87 procent. Även beträffande denna siffra finns tydliga skillnader mellan könen. 100 procent av kvinnorna fick behörighet men endast 70 procent av männen. Dock föreligger små skillnader mellan könen beträffande andelen elever som avslutat sin utbildning inom fyra år. Av kvinnorna var det 94 procent och av männen var det 89 procent som avslutade sin utbildning inom fyra år. Båda dessa värden ligger tydligt över genomsnittet för riket som var 77 procent för läsåret 2011/12.

Statistiken visar vidare att det, beträffande kunskapsresultaten, finns skillnader mellan olika ämnen. Av de kärnämneskurser som redovisas i statistiken var resultaten lägst i kursen Religion A där 85 procent av eleverna hade minst godkänt betyg. I Engelska A erhöll 88 procent minst betyget Godkänt medan samt-

liga elever erhöill minst betyget Godkänt i Estetisk verksamhet, Idrott och hälsa samt Matematik A.

Helhetsbedömning

Sammantaget visar statistiken att en ovanligt hög andel elever på Svenljunga naturbruksgymnasium slutför sin utbildning inom fyra år. Samtidigt är det alltför många elever som lämnar utbildningen utan godkända betyg i samtliga kurser. Speciellt oroande är att det föreligger så stora skillnader i kunskapsresultat mellan kvinnor och män. Exempelvis var det nästan en tredjedel av männen som saknade grundläggande behörighet till universitet och högskola och de genomsnittliga betygen var påtagligt lägre än kvinnornas. Eftersom det endast finns enstaka kvinnor som läser inriktningen skog och endast enstaka män som läser inriktningen djur återfinns de stora skillnader i kunskapsresultat som beskrivits ovan också mellan naturbruksprogrammets olika inriktningar. Huvudmannen behöver analysera orsakerna till de stora skillnader som föreligger mellan inriktningarna och mellan kvinnor och män, och vidta de åtgärder som behövs för att förbättra resultaten främst inom skolans skogsinriktning.

Skolans präglas av sin litenhet och de nära relationerna mellan elever och lärare samt annan personal i skolan. Eleverna beskriver att de flesta lärare är duktiga på att anpassa undervisningen efter deras behov, önskemål och intressen och att personalen i skolan upplevs lyssna på dem. Samtidigt visar tillsynen att eleverna och deras vårdnadshavare inte alltid får tillräcklig information kunskapsutvecklingen hos eleverna eller vad som förväntas av dem i kurser och för att nå examensmålen på naturbruksprogrammet. Eleverna vet inte heller alltid vilka kurser som ingår i det arbetsplatsförlagda lärandet. Detta är ett viktigt utvecklingsområde för skolan eftersom god information om krav, förväntningar och bedömningar är en grundförutsättning för god måluppfyllelse hos eleverna. Rektorn behöver även se över rutinerna för arbetet med åtgärdsprogram för att säkerställa att alla elever i skolan får det särskilda stöd de behöver.

Ett annat viktigt område för skolan är värdegrundsarbetet. Trots att såväl elevintervjuer som skolans egna undersökningar visar att det finns främlingsfientlighet är arbetet för att främja tolerans och respekt för de mänskliga rättigheterna framförallt begränsat till undervisningen i vissa kurser. Vidare förekommer sexistiska kommentarer mot kvinnor. Även om skolans personal på olika sätt försöker stävja detta blir den samlade bilden att skolan behöver ta ett utökat och gemensamt ansvar för dessa frågor. I detta förebyggande och främjande arbete behöver också elevhälsans samtliga kompetenser bli delaktiga.

Tillsynen visar att de brister som identifierats i högre grad återfinns inom inriktningen skog än inom inriktningen djur. Exempelvis arbetar man mer sys-

tematiskt för att eleverna ska tillgodogöra sig grundläggande värderingar om demokrati och mänskliga rättigheter på inriktningen djur än inom skogsinriktningen. Vidare är det inom inriktningen skog som eleverna och deras vårdnadshavare inte fått tillräcklig information om krav, kurser och kunskapsutveckling hos den enskilde.

Skolinspektionen vill även påpeka vikten av att rektorn säkerställer att den personal som anställs i möjligaste mån har rätt utbildning och kompetens för de uppdrag han eller hon ska utföra. Andelen lärare som har pedagogisk högskoleutbildning är tydligt lägre vid Svenljunga naturbruksgymnasium än genomsnittligt i riket och speciellt på skogsinriktningen finns det flera lärare som inte har någon pedagogisk utbildning. Eleverna på skolan saknar även tillgång till en utbildad studie- och yrkesvägledare.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor behöver åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västra Götalandsregionen att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 16 april 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Västra Götalandsregionen måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet undervisning och lärande.

- Rektorn och lärarna ska klargöra för elever vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna och vårdnadshavarna informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Enligt läroplanen ska rektorn och lärarna klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.

Av intervjuer med elever framgår att det varierar mellan olika ämnen och lärare i vilken utsträckning eleverna informeras om innehållet i kursplanerna och deras betygskriterier. Några av eleverna beskriver att de ofta och löpande informeras i frågor som rör utbildningens uppbyggnad och de krav som ställs på dem som elever, men andra uttrycker att detta sällan sker. Framförallt uttrycker vissa elever, framförallt på inriktningen skog, att de inte blivit informerade på ett tydligt sätt vilka kurser och moment som ingår i deras arbetsplatsförlagda lärande (APL). Det framgår vidare att det varierar mellan de olika inriktningarna och mellan olika lärare hur eleverna informerats om programmets examensmål. Vid intervjuerna framstår det som tydligt att flera av eleverna, framförallt i de lägre årskurserna inte har kännedom om detta begrepp. Detta bekräftas delvis i intervju med lärare som uttrycker att de visserligen talat med eleverna om vad deras utbildning syftar till, men att begreppet examensmål inte alltid använts, vilket kan vara bakgrunden till att eleverna inte känner till det. Några av lärarna uttrycker också att de troligen inte upprepat kraven och målen i tillräcklig utsträckning för sina elever. Av intervjuer med lärarna framgår vidare att de elever som läser inriktningen djur generellt är mer studieinriktade än de elever som läser inriktningen skog, vilka ofta har erbjudanden om anställning redan innan utbildningen är färdigställd. Detta är, enligt lärarna, troligen en faktor som påverkar elevernas skiftande intresse för de dokument som styr utbildningen.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att rektorn och lärarna inte tillräckligt tydligt klargör för eleverna vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 14 § skollagen samt

Lgy 11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Västra Götalandsregionen måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna som det svenska samhället vilar på. Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Vid intervjuer med elever, lärare och personal ur elevhälsan framkommer att det på skolan finns elever som hyser främlingsfientliga åsikter. Detta tar sig, enligt elever och personal i skolan bland annat uttryck i att personer med utländsk bakgrund beskrivs i negativa ordalag. Enligt eleverna har detta språkbruk nästan blivit lite av en trend på skolan. Enligt rektorn handlar främlingsfientligheten framförallt om okunskap och främlingsrädsla, vilket delvis kan kopplas till att det i skolan inte finns några elever som har utomeuropeisk bakgrund. Skolan har också identifierat rasism och främlingsfientligheten som ett område att arbeta med vilket framgår av skolans senaste plan mot kränkande behandling. Enligt flera elever liksom rektorn och den administrativa chefen har det i skolan också förekommit att kvinnliga elever blivit utsatta för nedsättande kommentarer och sexistiska uttryck från manliga elever i skolan. Även detta är ett område som man behöver arbeta vidare med enligt planen mot kränkande behandling.

Enligt den verksamhetsredogörelse som inskickats av rektorn arbetar skolan med värdegrundsfrågor på temadagar och i undervisningen i vissa kurser. Likabehandlingsplanen ska exempelvis behandlas inom ramen för undervisningen i kursen Naturbruk. Av intervjuer med eleverna framgår dock att de upplever att de sällan diskuterat frågor som rör människors lika värde, jämställdhet och främlingsfientlighet under lektioner och arbetspass. Det förekommer, enligt eleverna, i vissa ämnen såsom i samhällskunskap och svenska, men genomsyrar inte utbildningen. Detta bekräftas av intervju med representanter för elevhälsan som beskriver att det varierar väldigt mycket mellan olika lärare hur aktivt man arbetar för att förankra respekt för de mänskliga rättigheterna. Både elevhälsan och eleverna uttrycker också att det finns en skillnad mellan de olika inriktningarna på naturbruksprogrammet i detta avseende. Lärarna på djurinriktningen upplevs arbeta mer aktivt och frekvent med dessa frågor än lärarna på inriktningen skog.

I den enkätundersökning som huvudmannen årligen genomför med eleverna och som Skolinspektionen tagit del av ställs inga frågor som handlar om arbetet med tolerans, demokratiska värderingar eller mänskliga rättigheter.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att alla elever inte får en utbildning som tillräckligt systematiskt förmedlar och förankrar respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Särskilt mot bakgrund av att det finns inslag av såväl främlingsfientlighet som sexism bland eleverna i skolan räcker det inte att vissa lärare arbetar aktivt med dessa frågor under lektionerna. Arbetet med att främja tolerans och respekt för alla människors lika värde måste genomsyra hela elevernas utbildning och ingå som ett inslag i samtliga ämnen och kurser. Skolinspektionen bedömer därmed att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4-5 §§ skollagen samt,

Lgy 11 avsnitt 2.2 Normer och värden

Trygghet och studiero

Bedömning

Västra Götalandsregionen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet trygghet och studiero.

- Vid skolenheten ska det bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.
- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska redovisas i efterföljande års plan.

De elever som Skolinspektionen talat med vid tillsynen uttrycker att de i huvudsak känner sig trygga i skolan. Dock framkommer av intervjuer med elever liksom rektorn och den administrativa chefen att kvinnliga elever blivit utsatta för nedsättande kommentarer och sexistiska uttryck från manliga elever i skolan. Eleverna uttrycker emellertid att de flesta vuxna i skolan reagerar kraftfullt på dylika händelser. Om det händer något finns det personal som eleverna

upplever att de har förtroende för och kan vända sig till. Det finns även en trygghetsgrupp och skolan arbetar på olika sätt för att förhindra kränkningar mellan eleverna.

Naturbruksgymnasiet Svenljunga har ett dokument benämnt "Naturbruksgymnasiet Svenljungas konkreta plan för att förebygga diskriminering och kränkande behandling". Utöver detta dokument använder sig skolan, enligt rektorn, av huvudmannens gemensamma likabehandlingsplan som omfattar verksamheten vid flera naturbruksgymnasier i regionen. Alla rutiner för hur kränkningar ska hanteras återfinns i huvudmannens likabehandlingsplan och rektorn uppger vid faktagranskning att det är dessa rutiner man följer vid skolan. Skolans egna plan mot kränkande behandling innehåller de områden inom vilka skolan identifierat att insatser behövs. Bland dessa områden nämns rasism och genus. Vidare beskrivs hur likabehandlingsplanen ska implementeras i verksamheten. Däremot saknar planen mot kränkande behandling en redogörelse för hur föregående års insatser genomförts.

Utredningen visar att skolenhetens plan mot kränkande behandling inte lever upp till författningarnas krav eftersom den saknar en redogörelse för hur föregående års insatser genomförts. Eftersom det i skolan förekommer vissa kränkningar i form av sexistiska kommentarer visar utredningen att skolan inte lyckats åstadkomma en miljö som är alltigenom trygg för samtliga elever. Trots att skolans personal agerar när händelser inträffar bedömer Skolinspektionen att skolan behöver arbeta ännu mer målmedvetet för att motverka kränkande behandling. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Västra Götalandsregionen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Åtgärdsprogram ska beslutas av rektorn och där ska anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enligt skollagen ska det anmälas till rektorn om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Av skollagen framgår vidare att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Inför tillsynen har Skolinspektionen tagit del av flera dokument som beskriver skolans arbete och processer kring särskilt stöd. Av dessa redogörelser framstår det som att skolan har rutiner som överensstämmer med lagstiftningen. Dock framgår av intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan att arbetet påverkats negativt av att skolans ordinarie specialpedagog inte varit tillgänglig under hösten 2013. Exempelvis finns elever i skolan som ges särskilt stöd, till exempel i form av elevassistent, men där dessa insatser inte dokumenterats i ett åtgärdsprogram. Av lärarintervjuer framgår vidare att flera av de åtgärdsprogram som finns i skolan är inaktuella, och att stödinsatser lagts till och tagits bort för de aktuella eleverna utan att nya åtgärdsprogram skrivits. Dock uppger rektorn vid faktagranskning att skolan tagit in två specialpedagoger som konsulter under hösten och att dessa har haft samtal med elever, lärare och skolledning som en del i arbetet för att finna lämpliga stödåtgärder för eleverna. Se vidare under avsnittet erbjudande av utbildning längre fram i detta beslut.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram som utarbetats under våren 2013. I vissa av åtgärdsprogrammen redogörs för elevens behov på ett summariskt sätt eller inte alls. Exempelvis framgår det i ett av åtgärdsprogrammen inte vad elevens behov är. Istället står det endast att eleven i fråga är nöjd med sin undervisning. I ett annat åtgärdsprogram står det endast att en elev behöver kognitiv vila, utan att innebörden av detta specificeras närmare. Det framgår inte heller tydligt och konkret vilket särskilt stöd skolan satt in för att möta elevernas behov. De åtgärder som beskrivs har framförallt karaktären av anpassningar och generellt stöd som alla elever har eller ska ha tillgång till. Vidare framgår inte alltid hur de insatta åtgärderna ska utvärderas.

Flera av de elever som Skolinspektionen intervjuat uttrycker att deras lärare anstränger sig för att hjälpa och stötta dem i deras kunskapsutveckling, både vid lektionstillfällen och utanför skoltid. Dock framgår av intervju med rektorn att det finns flera elever som, trots att de gått ett eller två år på programinriktat

individuellt alternativ eller yrkesintroduktion, fortfarande inte fått godkända betyg i de grundskoleämnena som de saknat betyg i när de antagits till utbildningen. Utöver ett generellt stöd i form av lärarhandledning i samband med lektioner och läxläsning erbjuds dessa elever inget annat särskilt stöd med inriktning mot grundskolans kunskapskrav. Flera av de lärare som Skolinspektionen talar med uttrycker att det särskilda stöd som erbjuds just dessa elever inte är tillräckligt och att detta är skälet till att de inte kunnat komma vidare i sin utbildning.

Utredningen visar att alla elever i skolan inte ges det särskilda stöd som de behöver. Det finns även brister i skolans arbete med att utarbeta åtgärdsprogram, eftersom alla elever som ges särskilt stöd inte har åtgärdsprogram och eftersom de åtgärdsprogram som utarbetats inte på ett tydligt sätt redovisar hur det särskilda stöd som rektorn beslutat kan kopplas till elevens behov. Åtgärdsprogrammen redogör inte på ett tydligt sätt hur elevens behov ser ut. Det framgår inte heller av åtgärdsprogrammen hur behoven ska tillgodoses eller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Det framkommer även att stödinsatser lagts till och tagits bort i åtgärdsprogram utan att nya åtgärdsprogram skrivits. Därmed mister eleven och vårdnadshavare möjligheten att få åtgärdsprogrammet överprövat. I något fall är inte de åtgärder som beskrivs i åtgärdsprogrammen att betrakta som särskilt stöd utan behovet är sådant som ska kunna mötas med anpassning inom ramen för ordinarie undervisning. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

28 kap. 16 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Västra Götalandsregionen måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet bedömning och betygssättning.

- Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation minst en gång per termin.

Motivering

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att varje elev, minst en gång per termin, ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studie-

situation (utvecklingssamtal). Denna information ska också ges till elevens vårdnadshavare i de fall eleven inte är myndig.

Av den verksamhetsredogörelse som rektorn skrivit framgår att utvecklingssamtal ska erbjudas till alla skolans elever en gång per termin. Dock framkommer vid intervjuer med elever att så inte alltid sker. De elever som läser inriktningen djur säger att de haft utvecklingssamtal regelbundet samtliga terminer. Däremot beskriver flera elever från inriktningen skog att de under hela sin utbildningstid endast haft enstaka utvecklingssamtal. Någon elev har inte haft ett enda utvecklingssamtal under sina två och ett halvt år i skolan. Eleverna uttrycker vidare att de utvecklingssamtal som ändå ägt rum inte gett en samlad information om elevens kunskapsutveckling i de olika kurserna. Istället har man, enligt eleverna, främst talat om social trivsel och i något fall mest om skogsbruk i allmänhet. Eftersom samtalen inte upplevts som meningsfulla har eleverna inte heller begärt att få dem alla terminer. Eleverna uttrycker att de alltid kan vända sig till direkt till sina lärare om de har frågor eller synpunkter på sin utbildning.

Utredningen visar att alla elever och deras vårdnadshavare inte ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling minst en gång per termin. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

15 kap. 20 § skollagen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Västra Götalandsregionen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet erbjudande av utbildning.

- Elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande.
- Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Enligt skollagen ska det finnas elevhälsa för eleverna i gymnasieskolan. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala samt specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Vidare ska elevhälsan också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Vid Naturbruksgymnasiet Svenljunga består elevhälsan av en kurator som arbetar heltid i skolan och en skolsköterska som har delar av sin tjänst på skolan.

Skolan har också tillgång till skolläkare vid behov genom huvudmannen. Där-
emot finns ingen fast person med specialpedagogisk kompetens knuten till sko-
lan eftersom skolans ordinarie specialpedagog inte varit tillgänglig under höst-
terminen 2013.. Istället har, enligt rektorn, även denna tjänst köpts in av två
specialpedagoger under hösten 2013. Såväl lärare som företrädare för elevhäl-
san uttrycker vid intervju att tillgången till de olika kompetenserna inom elev-
hälsan, utöver kuratorn, är otillräcklig. När det gäller behov av psykologisk
kompetens, menar exempelvis elevhälsans representanter att de oftare tar kon-
takt med öppenvårdens barn- och ungdomspsykiatri eller vuxenpsykiatri än
med den skolpsykolog som finns knuten till naturbruksgymnasierna. Enligt de
intervjuade har inte heller alla elever i praktiken lika tillgång till den medi-
cinska kompetensen, eftersom vissa klasser har sin undervisning förlagd till
annan plats under den tid som skolsköterskan har sina mottagningstider. Lä-
rarna menar vidare att det märks att den specialpedagogiska kompetensen
saknas i det kontinuerliga arbetet på skolan. Bland annat har arbetet med att
utarbета åtgärdsprogram avstannat.

Det framgår också av intervjuerna med elevhälsans personal och skolledningen
att elevhälsoteamet vid skolan framförallt arbetar med inriktning på elevstöd-
jande insatser. Representanter för elevhälsan ger visserligen flera exempel på
förebyggande och hälsofrämjande arbete som bedrivs i skolan, men uttrycker
samtidigt att det framförallt är kuratorn och vi viss mån skolsköterskan som
bedriver detta arbete. Skolpsykologen och de inhyrda specialpedagogerna del-
tar inte. Rektorn uttrycker vid intervjun att gränsdragningen mellan det indivi-
duella och det förebyggande ansvaret varit svår, men att de inom elevhälso-
teamet förts diskussioner om hur det förebyggande och hälsofrämjande upp-
draget ska kunna förstärkas.

Utredningen visar att eleverna vid Naturbruksgymnasiet Svenljunga inte har
tillgång till en elevhälsa som motsvarar författningarnas krav eftersom varken
skolpsykolog eller specialpedagog deltar i det förebyggande och hälsofräm-
jande arbetet. Vidare är tillgången till skolsköterska, skolpsykolog och special-
pedagog otillräcklig i verksamheten. Huvudmannen föreläggs därmed att åt-
gärda dessa brister.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Västra Götalandsregionen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet
inom bedömningsområdet omfattning, innehåll och resurstillgång.

- För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan som motsvarar författningarnas krav.
- Utbildningens innehåll på respektive introduktionsprogram ska överensstämma med författningarnas krav.

Motivering

Enligt skollagen ska det för varje elev i gymnasieskolan upprättas en individuell studieplan. Av gymnasieförordningen framgår att den individuella studieplanen ska innehålla uppgifter om vilken studieväg eleven går på och om de val av kurser eller ämnesområden som eleven har gjort. Elevens studier i grundskolans ämnen ska framgå, och om eleven följer ett introduktionsprogram ska även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen framgå av den individuella studieplanen. Enligt skollagen är syftet med programinriktat individuellt val att eleven ska få en utbildning som är inriktad på ett nationellt yrkesprogram och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet. Syftet med yrkesintroduktion är att elever ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram. Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt som möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av elevernas individuella studieplaner. Vid granskning av studieplanerna framkommer att planerna för elever på introduktionsprogrammen saknar de ämnen som eleven läser på grundskolenivå. Istället framstår det i flera av studieplanerna som att eleven läser motsvarande ämnen som gymnasiekurser. Vidare finns inga andra insatser, såsom exempelvis praktik, beskrivna i de individuella studieplanerna för eleverna på något av introduktionsprogrammen. Av intervju med rektorn framgår att ovanstående brister sammanhänger med begränsningar i det datorprogram som används vid huvudmannens alla skolor för att skapa digitala individuella studieplaner och som exempelvis inte möjliggör en specificering av grundskolekurserna.

Vid naturbruksgymnasiet Svenljunga bedrivs, för flera elever utbildning inom introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val liksom yrkesintroduktion. Vid intervjuer med rektorn och lärare framgår att de ämnen som skolan erbjuder eleverna att läsa på grundskolenivå är svenska, matematik och engelska. Detta trots att det, för att en elev ska bli behörig att studera på naturbruksprogrammet, krävs godkända betyg i minst åtta grundskoleämnen. Undervisningen i engelska, matematik och svenska sker integrerat i ordinarie undervisningsgrupper för motsvarande gymnasiekurser. Rektorn uppger vid

faktaundersökning av denna rapport att det inte funnits behov för någon elev att läsa något ytterligare ämne på grundskolenivå, men att skolan skulle anstränga sig att ordna detta om det skulle vara nödvändigt.

Utredningen visar att det finns individuella studieplaner som inte uppfyller författningarnas krav eftersom det, för eleverna på introduktionsprogrammen, inte framgår att elevens utbildning innehåller studier i grundskoleämnena och om det finns andra insatser som ingår i elevens utbildning. Vidare visar utredningen att utbildningen på introduktionsprogrammen inte motsvarar författningarnas krav eftersom elevernas möjligheter att komma vidare i sina studier riskerar att begränsas av skolans begränsade erbjudande av grundskoleämnena. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

16 kap. 25 § och 17 kap. 3-5 §§ skollagen samt,

1 kap. 7 § och 6 kap. 3-8 §§ gymnasieförordningen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Kjell Ahlgren och undervisningsråd Elisabeth Fogelberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Frida Eek
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten som bedrivs av huvudmannen, i ett beslut. Tillsynen av förskola, fritidshem respektive vuxenutbildning i en kommun eller annan offentlig huvudman är inriktad på hur huvudmannen tar sitt ansvar för verksamheten och redovisas i särskilda beslut för respektive verksamhet. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten. Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. För verksamheter med offentlig huvudman kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen. Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).